

Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz literatury Wojewódzkiego Konkursu  
Przedmiotowego z Historii dla uczniów szkół podstawowych województwa śląskiego  
w roku szkolnym 2026/2027 I.

I. Cele konkursu:

1. Doskonalenie sprawności czytania, pisania oraz korzystania z informacji.
2. Upowszechnianie czytelnictwa i rozwój kompetencji czytelniczych uczniów.
3. Rozwijanie humanistycznych zainteresowań uczniów szkół podstawowych.
4. Wdrażanie do samokształcenia i podejmowania odpowiedzialności za własny rozwój.
5. Stwarzanie uczestnikom konkursu możliwości prezentacji uzdolnień i samorealizacji.

II. Zakres umiejętności:

Umiejętności wymagane od uczestników Konkursu Przedmiotowego z Historii opisane są  
w podstawach programowych dla przedmiotu Historia dla szkoły podstawowej:

1. sytuowanie zjawisk, wydarzeń i procesów historycznych w czasie i przestrzeni;
2. porządkowanie chronologiczne;
3. dostrzeganie zmian w funkcjonowaniu społeczeństw i związków pomiędzy różnymi dziedzinami życia;
4. dostrzeganie ciągłości rozwoju cywilizacyjnego i kulturowego;
5. charakteryzowanie zjawisk, wydarzeń i procesów historycznych;
6. dostrzeganie i wyjaśnianie związków przyczynowo-skutkowych;
7. wyjaśnianie znaczenia wydarzeń dla rozumienia współczesnego świata;
8. pozyskiwanie i porównywanie informacji pochodzących z różnych źródeł;
9. tworzenie narracji historycznej w oparciu o informacje pochodzące z różnych źródeł;
10. formułowanie wniosków i ocen.

III. Zakres treści: Zakres treści Konkursu Przedmiotowego z Historii jest zgodny z treściami  
podstaw programowych dla przedmiotów Historia dla szkoły podstawowej.

1. **starożytność**

- koczowniczy i osiadły tryb życia;
- Mezopotamia, Egipt, Izrael, Grecja i Rzym: czas, przestrzeń, społeczeństwo i wierzenia;

- władza i organizacja społeczeństwa w Egipcie, Atenach i Rzymie;
- osiągnięcia filozofii, nauki, architektury, sztuki i literatury starożytnej;
- narodziny i rozwój chrześcijaństwa.

## **2. Świat islamu i Bizancjum**

- podboje arabskie i ich wpływ na Europę;
- zasięg i osiągnięcia Bizancjum;
- różnice między chrześcijaństwem wschodnim i zachodnim.

## **3. Średniowiecze**

- system lenny, podziały społeczne, życie miasta i wsi;
- kultura rycerska oraz style romański i gotycki;
- rola Kościoła i zakonów w nauce, sztuce, architekturze i życiu codziennym.

## **4. Polska pierwszych Piastów**

- powstanie i rozwój państwa Piastów;
- chrzest Polski i skutki chrystianizacji;
- kryzys i odbudowa państwa za Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego;
- dokonania Bolesława Krzywoustego.

## **5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego**

- przyczyny i skutki rozbicia;
- przemiany społeczne, gospodarcze i osadnictwo;
- sytuacja międzynarodowa i zjednoczenie państwa na przełomie XIII i XIV wieku.

## **6. Polska w XIV–XV wieku**

- rozwój terytorialny państwa;
- polityka Kazimierza Wielkiego;
- unie i związki Polski z Litwą oraz Węgry;
- stosunki z Krzyżakami;
- rozwój monarchii stanowej i przywilejów szlachty do *nihil novi*.

## **7. Wielkie odkrycia geograficzne**

- przyczyny i skutki odkryć;
- najważniejsi odkrywcy i ich dokonania.

#### **8. Europa XV–XVI wieku**

- renesans i jego najważniejsze osiągnięcia;
- reformacja: przyczyny i skutki;
- kontrreformacja.

#### **9. Polska i Litwa za ostatnich Jagiellonów**

- polityka wewnętrzna i zagraniczna;
- unia realna Polski z Litwą;
- demokracja szlachecka i gospodarka XVI wieku;
- polski renesans i reformacja.

#### **10. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVI–XVII wieku**

- stosunki wyznaniowe i narodowościowe, konfederacja warszawska;
- artykuły henrykowskie i wolna elekcja;
- wojny z Rosją, Szwecją i Turcją oraz powstanie Chmielnickiego;
- potop szwedzki;
- najważniejsze bitwy XVII wieku: Kirchholm, Kłuszyn, Chocim, Zbaraż, Beresteczko, Wiedeń;
- kultura i sztuka baroku.

#### **11. Europa XVII–XVIII wieku**

- monarchia absolutna we Francji Ludwika XIV;
- idee oświecenia w nauce, literaturze i sztuce;
- reformy oświeceniowe w Prusach, Rosji i Austrii.

#### **12. Rzeczpospolita w pierwszej połowie XVIII wieku**

- kryzys państwa w epoce saskiej;
- pozycja międzynarodowa Rzeczypospolitej.

#### **13. Powstanie Stanów Zjednoczonych**

- przyczyny i skutki wojny o niepodległość;

- udział Polaków w walce o niepodległość USA.

#### **14. Wielka rewolucja francuska**

- przyczyny, przebieg i skutki;
- Deklaracja praw człowieka i obywatela.

#### **15. Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej**

- reformy Stanisława Augusta;
- Sejm Wielki i Konstytucja 3 maja;
- konfederacja targowicka i jej skutki;
- polskie oświecenie i klasycyzm.

#### **16. Upadek Rzeczypospolitej**

- rozbiory i zmiany terytorialne;
- powstanie kościuszkowskie;
- wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny utraty niepodległości.

#### **17. Epoka napoleońska**

- wojny i przemiany napoleońskie w Europie;
- Legiony Polskie i Księstwo Warszawskie: powstanie, ustrój i terytorium;
- przemiany polityczne, społeczne i gospodarcze;
- Polacy wobec Napoleona i sprawa polska.

Literatura:

Podręczniki z historii dla szkoły podstawowej oraz atlas historyczny dla klas 4-8 szkoły podstawowej wydawnictwa Nowa Era.